

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
(пост. п. № 10 від 10.10.2020 р.)
Ректор

А. А. Мазаракі

ЕТИКА БІЗНЕСУ/ BUSINESS ETHICS

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	Bachelor
галузь знань	<u>12 Інформаційні технології</u>	/	<u>Information Technology</u>
спеціальність	<u>122 Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>
спеціалізація	<u>Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: С.Г.РАДЧЕНКО, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології, 01.10.2020 р., протокол №4

Рецензент: Л.О. БОРОВСЬКА, кандидат філософських наук, доцент,
С. В. ТАРАНОВ, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії науки та культурології Центру гуманітарної освіти НАН України,
П.Г. ДЕМІДОВ, кандидат технічних наук, доцент.

**ЕТИКА БІЗНЕСУ/
BUSINESS ETHICS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА/
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	Bachelor
галузь знань	<u>12 Інформаційні технології</u>	/	<u>Information Technology</u>
спеціальність	<u>122 Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>
спеціалізація	<u>Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	Практичні (семінарські) заняття/ МК	самостійна робота студентів	
Тема 1. Етика бізнесу: сутність, специфіка предмету та навчальної дисципліни.	12	2	2	8	АД, АР, П
Тема 2. Моральні уявлення у світі бізнесу.	20	4	4	12	П, Е, СВ, АР
Тема 3. Інтегрування ділової етики у сучасне бізнес-середовище.	20	4	4	12	РГ, П, О
Тема 4. Бізнес-етика в структурі управління.	20	4	4	12	ДГ, АР, ТЗ, П
Тема 5. Етичні основи відносин у бізнесі.	20	4	4	12	КС, П, СВ, АД, Д
Тема 6. Діловий етикет як засіб організації професійної поведінки.	20	4	4	12	АД, Т, П, Е
Тема 7. Стиль і манери ділової людини.	12	2	2	8	О, П, Т, СВ
Тема 8. Етичні стандарти організації та проведення ділових комунікативних заходів.	20	4	4	12	МС, П, РГ, СВ
Тема 9. Етика та етикет у міжнародних ділових стосунках.	20	4	4	12	О, П, АР
Тема 10. Етика бізнесу в умовах глобальних викликів.	16	2	2	12	АД, ККР
Разом:	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення: О – опитування; ТЗ – виконання творчого завдання; П – презентація проекту; СВ – вирішення ситуаційної вправи; АР – виконання аналітичної роботи; КС – участь у круглому столі; ДГ - участь у діловій грі; МС – участь у моделюванні ситуацій; Д – підготовка дайджесту; Т – тестування; Е – підготовка есе; РГ - участь у рольовій грі; ККР – комплексна контрольна робота.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента
<p>Знати: соціокультурну роль бізнесу, моральні основи бізнесу, поняття ділової етики, професійної моралі, теоретичні та методологічні засади етики бізнесу.</p> <p>Вміти: аналізувати співвідношення бізнесу та моралі, суспільні очікування, які покладає громадянське суспільство на бізнес та особу бізнесмена, концептуальні засади етики бізнесу, проблеми макро- та мікроетики в бізнесі, взаємовідносини етики бізнесу з іншими науками та місце у навчальному процесі.</p>	<p>Тема 1. Етика бізнесу: сутність, специфіка предмету та навчальної дисципліни.</p> <p>Лекція №1.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бізнес як соціокультурне явище. 2. Розвиток ділової етики. 3. Теоретичні та методологічні засади етики бізнесу. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 10, 21 – 23, 25, 30. Інтернет-ресурси: 34, 43, 46, 49.</p>	12 2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: бізнес, мораль, етика, професійна етика, етика бізнесу, соціальна справедливість, суспільне благо, природний закон, «золоте правило» та законспектувати їх у власний словник. 3. Виконати аналітичну роботу. Знайти на інтернет-сайтах та ознайомитись із змістом і законспектувати основні положення документів етичної регуляції бізнес діяльності: <ul style="list-style-type: none"> – «Глобальний Договір ООН»; – «Принципи бізнесу» (Декларація Ко); – «Принципи Л. Саллівана». 4. Підготувати презентацію у <i>PowerPoint</i> на тему: «Ділова етика: історія та сучасний стан розвитку». 	8
	<p>Практичне заняття №1.</p> <p>План заняття:</p> <p><i>Участь в аудиторній дискусії на тему: «Прогресивно-цивілізаційна суспільна роль бізнесу як виду людської діяльності. Співвідношення бізнесу і моралі».</i></p>	2

<p>Знати: Специфіку етичних відносин у сфері бізнесу, проблеми морального вибору, поняття суб'єктивної та об'єктивної моралі,, основні теорії етики бізнесу, моделі прийняття рішень з опорою на філософію моралі.</p> <p>Вміти: аналізувати проблеми застосування моральних принципів у бізнес діяльність, дилеми професійної моралі, структуру моральної свідомості, моральний вибір особистості як її право та відповідальність, етичні підходи до вирішення моральних проблем у підприємстві.</p>	<p>Тема 2. Моральні уявлення у світі бізнесу.</p> <p>Лекція №2. Специфіка етичних відносин у сфері бізнесу.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми застосування моральних принципів у бізнес-діяльності. 2. Дилеми професійної моралі. 3. Моральна поведінка та моральна свідомість бізнесмена. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 8, 10, 15, 18, 20, 25, 28, 31. Інтернет-ресурси: 35, 44, 45, 51.</p>	22
	<p>Лекція №3. Основні підходи етики бізнесу до вирішення моральних проблем.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні погляди на економічну діяльність. 2. Релігійна етика. 3. Теорія утилітаризму. 4. Деонтична етика. 5. Етика справедливості. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 - 5. Додатковий: 8, 10, 15, 18, 20, 25, 28, 31. Internet-ресурси: 35, 44, 45, 51.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: моральна свідомість, моральний вибір, моральний абсолютизм, моральний релятивізм моральний плюралізм, етичний вчинок та законспектувати їх у власний словник та законспектувати їх у власний словник. 3. Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Моральний вибір особистості підприємця як його право та відповідальність». 	10
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: утилітаризм, деонтична етика, теорія справедливості, 	6

	<p>етичне судження, цілераціональна етика та законспектувати їх у власний словник.</p> <p>3. Виконати аналітичну роботу на тему: «Моделі прийняття рішень з опорою на філософію моралі».</p>	
	<p>Практичне заняття №2. План заняття: Модерація. Участь у роботі малих груп (3-5 студентів). Усні презентації групових проєктів «Портрет підприємця: моральна гідність та моральний осуд».</p>	2
	<p>Практичне заняття №3. План заняття: Вирішити ситуаційну вправу: «Етичне судження: констатація, думка, оцінка. Дилеми професійної моралі».</p>	2
<p>Знати: Соціальну відповідальність як складову етики бізнесу, сутність понять «соціальна ефективність», «соціальне управління» та «репутаційний капітал», основні причини та форми впровадження етики у підприємницьку діяльність, світовий та національний досвід благодійництва та меценатства .</p> <p>Вміти: аналізувати Розвиток КСО в країнах «Заходу» та «Сходу», аргументи «за» та «проти»</p>	<p>Тема 3. Інтегрування ділової етики у сучасне бізнес-середовище.</p> <p>Лекція №4. Соціальна відповідальність як складова етики бізнесу. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток КСВ у західних та східних ділових культурах. 2. Сутність понять «соціальна ефективність» та «соціальне управління». 3. Основні причини та форми впровадження етичного ведення підприємницької діяльності. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 6, 9,12,13,16,20,30. Інтернет-ресурси: 36, 37, 45, 47.</p> <p>Лекція №5. Благодійність як прояв етичної поведінки. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції благодійності в суспільстві: основні цілі та принципи. 2. Основні напрями та форми впровадження благодійної діяльності. 3. Світовий та вітчизняний досвід благодійності та меценатства. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5.</p>	<p>20</p> <p>2</p> <p>2</p>

КСО, соціальну відповідальність як конкурентну перевагу, світовий та вітчизняний досвід інституалізації етики в діяльність компанії, способи підвищення етичного рівня організації, благодійність як прояв етичної поведінки, функції та мотиви благодійної діяльності, основні напрями та форми благодійництва.	Додатковий: 6, 9,12,13,16,20,30. Інтернет-ресурси: 36, 37, 45, 47.	
	Самостійна робота студентів. 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: соціальна відповідальність, соціальна ефективність, соціальне управління, репутаційний капітал, соціальна звітність та законспектувати їх у власний словник. 3. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Етико-економічна концепція Г. Форда».	6
	Самостійна робота студентів. 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: благодійництво, альтруїзм, філантропія, меценатство, співчуття, милосердя, моральний розрахунок та законспектувати їх у власний словник. 3. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Моральний борг філантропії великих корпорацій».	6
	Практичне заняття №4. План заняття: <i>Участь у рольовій грі «Дебати: аргументи «за» та «проти» КСО».</i>	2
Практичне заняття №5. /Вебінар. План заняття: 1. Причини та мотиви благодійної діяльності. Традиційна філантропія. 2. Благодійність як складова соціально-відповідальної компанії. 3. Відновлення традицій та сучасний стан благодійництва в Україні.	2	
Знати: корпоративне управління як спосіб етичного регулювання відносин, корпоративну	Тема 4. Бізнес-етика в структурі управління. Лекція №6. Корпоративне управління як спосіб етичного регулювання відносин в колективі. План лекції: 1. Поняття корпоративної етики.	20 2

<p>культуру як формування системи моральних цінностей, особливості етики управління на різних рівнях відповідальності, концепцію та практику integrity, моделі управління та комунікації як фактор етичних ризиків, етичний бік конфлікту інтересів.</p> <p>Вміти: Самовизначатися у корелюванні персональної та корпоративної етики, аналізувати типологію та основні змістовні складові корпоративних культур, регулювати етичні питання та комунікацію в управлінні організацією, вирішувати конфліктну ситуацію, дотримуватись етичних норм у взаємовідносинах на вертикальному та горизонтальному рівнях, моніторити та давати оцінку етичного рівня організації.</p>	<p>2. Корпоративна культура та етичний клімат організації.</p> <p>3. Адміністрування та етичні норми бізнесу.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 7,8, 14, 15, 19, 27, 28. Інтернет-ресурси: 39,41, 43,48.</p> <p>Лекція №7. Особливості етики управління на різних рівнях відповідальності. План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделі управління та комунікації як фактор етичних ризиків. 2. Етичне ставлення найманого працівника до своїх функціональних обов'язків. 3. Етичний бік конфлікту інтересів. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 7,8, 14, 15, 19, 27, 28. Інтернет-ресурси: 39,41, 43, 48.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: корпоративна етика, корпоративна лояльність, корпоративна культура, гудвіл, корпоративні цінності, етика адміністрування, моральний ізоляціонізм та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Виконати аналітичну роботу. Знайти на інтернет-сайтах інформацію щодо основних складових корпоративної культури відомих світових та українських компаній. Проаналізувати методи формування та впровадження корпоративної культури. Визначити рівень етичного клімату компанії та соціальну привабливість компанії.</i> <p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: моделі управління, адміністративна комунікація, непотизм, конфлікт інтересів, інбридинг, сигналізатор та законспектувати їх у власний 	6

	<p>словник.</p> <p>3. <i>Виконати творче завдання: «Аналіз особистісних життєвих пріоритетів та практика integrity (чесності та сумлінності)».</i></p> <p>4. <i>Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Етика менеджера на різних рівнях керівництва та відповідальності».</i></p>	
	<p>Практичне заняття №6. План заняття: <i>Участь у Діловій грі з елементами імітації: «Корпоративна культура: формування системи моральних цінностей організації.»</i></p> <p>Практичне заняття №7. План заняття: <i>Вирішити ситуаційну вправу: «Етичні імперативи управління».</i></p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>Знати: систему ділових відносин у бізнесі: поняття стейкхолдерів, концепцію і програму compliance, етику відносин між корпораціями, етичні принципи у взаєминах з постачальниками, субпідрядниками, інвесторами, моральні норми економічної конкуренції, етичні стандарти, норми та правила стосунків з клієнтами, форми етичної регуляції відносин підприємців з представниками державних органів,</p>	<p>Тема 5. Етичні основи відносин у бізнесі.</p> <p>Лекція №8. Система ділових відносин у бізнесі. План лекції: 1. Поняття стейкхолдерів та етика бізнесу. 2. Етичні принципи відносин з діловими партнерами: маркери доброчесності. 3. Моральні норми та економічна конкуренція. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 10, 14,18, 22, 28, 29. Інтернет-ресурси: 39, 42, 45, 46.</p> <p>Лекція №9. Етика взаємовідносин з клієнтами та державою. План лекції: 1. Етичні стандарти, норми та правила відносин з клієнтами. 2. Реклама та «суспільний договір». 3. Держава та бізнес: система партнерства у формуванні етичного середовища. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 10, 14,18, 22, 28, 29. Інтернет-ресурси: 39, 42, 45, 46.</p>	<p>20</p> <p>2</p> <p>2</p>

<p>корупцію як моральну проблему.</p> <p>Вміти: дотримуватись етичних принципів з діловими партнерами, інвесторами, реалізовувати норми галузевої етики, аналізувати методи недобросовісної та добросовісної конкуренції, застосовувати принципи відкритості, чесності та відповідальності у взаєминах із споживачами, аналізувати систему партнерства: держава та бізнес, давати етичну оцінку корупції.</p>	<p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: стейкхолдери, бізнес-партнерство, Кодекс Сіті, обов'язок, прозорість, комерційна таємниця, довгостроковість, етична конкуренція, хижацькі ціни, шахрайство. та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Моделі compliance у практиці діяльності компанії: відповідність стандартам, законам та нормам».</i> <p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: етика обслуговування, відкритість, чесність, відповідальне споживання, змова, етична коректність реклами, корупція, індекс хабародавців та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Підготувати дайджест на тему: «Корупція як моральна проблема. Заходи підвищення моральної свідомості та відповідальності бізнесменів та держслужбовців як метод подолання корупції».</i> <p>Практичне заняття №8. План заняття: <i>Участь у Круглому столі на тему: «Система бізнес-партнерства: взаємна повага та довгостроковість».</i></p> <p>Практичне заняття №9. План заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Вирішити ситуаційну вправу: «Турбуйся про клієнта, а ринок потурбується про тебе».</i> 2. Аудиторна дискусія на тему: «Принципи відкритості, чесності та відповідальності у взаєминах із споживачами». 	<p>6</p> <p>6</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Знати: етикет як феномен культури та основу соціальної</p>	<p>Тема 6. Діловий етикет як засіб організації професійної поведінки.</p> <p>Лекція №10. Етика та етикет, основи ділового</p>	<p>20</p> <p>2</p>

<p>поведінки, поняття та тенденції розвитку ділового етикету, функції, принципи, норми і правила сучасного ділового етикету та протоколу, етикет службових відносин: поняття субординації.</p> <p>Вміти: Створювати атмосферу продуктивного ділового співробітництва керуючись принципами, нормами та правилами ділового етикету та протоколу, аналізувати критерії поведінки в залежності від середовища та способу життя, усвідомлювати негативні наслідки в ділових стосунках у разі порушення принципів, норм і правил ділового і службового етикету.</p>	<p>етикету. План лекції: 1. Етикет як феномен культури та основа соціальної поведінки. 2. Поняття ділового етикету та тенденції розвитку. 3. Діловий протокол та його функції у діловій взаємодії.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 7, 13, 16, 24, 28, 33. Інтернет-ресурси: 43 – 45, 48.</p> <p>Лекція №11. Особливості службового етикету. План лекції: 1. Співвідношення адміністративної етики та етикету. 2. Етикет службових відносин. 3. Наслідки порушення правил службового етикету.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 7, 13, 16, 24, 28, 33. Інтернет-ресурси: 43 – 45, 48.</p> <p>Самостійна робота студентів. 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: культура ділової поведінки, етикет, сучасний етикет, діловий етикет, діловий протокол, візитна картка, діловий подарунок та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Підготувати презентацію вPowerPoint на тему: «Поняття етикету. Основні історичні етапи та види етикету».</i> 4. <i>Підготувати доповідь на тему: «Основні принципи, норми та правила ділового етикету».</i></p> <p>Самостійна робота студентів. 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять службовий етикет, службові відносини, вертикальні відносини, горизонтальні відносини,</p>	<p>2</p> <p>6</p> <p>6</p>
--	---	----------------------------

	<p>субординація, та законспектувати їх у власний словник.</p> <p>3. Підготувати презентацію вPowerPoint на тему: «Етикетні засоби створення позитивного впливу на роботодавця під час співбесіди».</p> <p>4. Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Норми та правила поведінки під час вітання, звертання, представлення у діловій взаємодії».</p>	
	<p>Практичне заняття№10. План заняття: Участь в аудиторній дискусії на тему: «Принципи і функції сучасного ділового етикету. Основні норми та правила організації та підтримки ділових контактів».</p>	2
	<p>Практичне заняття№11. План заняття: Участь у тестуванні на тему: «Діловий етикет та особливості службового етикету і ділового протоколу».</p>	2
<p>Знати: роль і значення іміджу в діловому середовищі, основні правила формування і корекції ділового іміджу, основні норми та правила неформальних стосунків у діловій взаємодії, поняття світського етикету, правила ввічливості у громадських місцях, у гостях, поведінку за столом: правила пристойності та чемності.</p> <p>Вміти: аналізувати</p>	<p>Тема 7. Стиль і манери ділової людини.</p> <p>Лекція №12. План лекції: 1. Стиль і манери – основа етикету ділової людини, її привабливого іміджу. 2. Особливості зовнішнього вигляду. Діловий дрес-код. 3. Поняття світського етикету. Правила ввічливості у громадських місцях.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 7, 13, 17, 24, 28, 33. Інтернет-ресурси: 35, 43, 45.</p>	12 2
	<p>Самостійна робота студентів. 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: стиль, манери, діловий імідж, дрес-код, світський етикет, комільфо, етикетні обов'язки та привілеї, етикет візиту, застольний етикет, законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Вирішити ситуаційну вправу «Дрес-код та</i></p>	8

<p>Вміти: Усвідомлювати культуру ділового спілкування як важливу умову професіоналізму управління, аналізувати сучасні стандарти індивідуальної поведінки та проблеми довіри в процесі ділової комунікації, роль менеджера в культурі проведення ділових заходів, застосовувати діловий протокол та етикет в реалізації зустрічей, нарад. Прес-конференцій, презентацій, телефонних розмов, ділових переговорів, обирати вид ділового прийому в залежності від приводу та мети.</p>	<p>1. Роль переговорів у діловому житті. 2. Стратегія і тактика переговорного процесу. 3. Аналіз результативності переговорного процесу.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 8, 13, 17, 24, 26, 33. Інтернет-ресурси: 41, 44, 45.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: спілкування, ділова комунікація, вербальне і невербальне спілкування, ділова бесіда, публічний виступ, нарада, бізнес-презентація, прес-конференція, ділові прийоми та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Роль невербальних засобів у діловому спілкуванні».</i></p>	6
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: ділові переговори, переговорний процес, стратегія і тактика переговорного процесу, метод позиційного торгу, метод принципів переговорів та законспектувати їх у власний словник 3. <i>Вирішити ситуаційну вправу «Ділові переговори: етичні норми та «брудні виверти».</i></p>	6
	<p>Практичне заняття №13. План заняття: <i>Моделювання ситуацій. «Нарада». «Ділова зустріч». «Публічний виступ». «Бізнес-ланч».</i></p>	2
	<p>Практичне заняття №14. План заняття: <i>Імітація. Участь у рольовій грі «Переговори».</i></p>	2
<p>Знати: роль та місце ділової культури у міжнародному</p>	<p>Тема 9. Етика та етикет у міжнародних ділових стосунках. Лекція №15. Етичні проблеми глобалізації у ділових відносинах.</p>	20
		2

<p>бізнесі, соціокультурну диференціацію та культурні відмінності, поняття «культурного шоку», міжнародний діловий протокол та етикет, характерні форми співробітництва з представниками різних ділових культур.</p> <p>Вміти: аналізувати етичні проблеми глобалізації, формувати здатність долати культурні стереотипи, творчо переосмислювати норми та образ дій у відповідність до іншої ментальності і способу життя, враховувати етикетні стандарти при проведенні міжнародних ділових зустрічей, бесід, переговорів з іноземними партнерами.</p>	<p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль та місце ділової культури в міжнародному бізнесі. 2. Соціокультурна диференціація . Поняття «культурного шоку». 3. Елементи міжнародного етикету і протоколу. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 16, 19, 24, 29,32,33. Інтернет-ресурси: 34, 35, 46, 51.</p> <p>Лекція №16. Характерні форми співробітництва з представниками різних ділових культур.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливі риси північноамериканської ділової культури. 2. Національні відмінності та своєрідність європейської ділової культури. 3. Урахування тонкощів менталітету в ділових стосунках з представниками мусульманських країн. 4. Уроки досвіду та взаємодії з діловими партнерами Далекого Сходу. <hr/> <p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. Навести визначення понять: крос-культурний менеджмент, культурний шок, менталітет, міжнародний етикет, міжнародний діловий протокол, національна ділова культура та законспектувати їх у власний словник. 3. <i>Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Культурні особливості міжнаціональних бізнес- контактів».</i> <p>Самостійна робота студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити знання з даної теми, опанувати додаткову літературу. 2. <i>Виконати аналітичну роботу на тему «Традиційні ділові партнери України: уроки досвіду та взаємодії». За допомогою рекомендованих джерел проаналізуйте особливості культурних традицій та</i> 	<p>2</p> <p>6</p> <p>6</p>
--	--	----------------------------

	<i>поведінки бізнесменів визначених країн та, їх вплив на встановлення та розвиток ділових стосунків.</i>	
	Практичне заняття №15. План заняття: <i>Вирішити ситуаційну вправу «Крос-культурні особливості ділової етики та етикет».</i>	2
	Практичне заняття №16. План заняття: <i>Робота в малих групах. Виступи з доповідями на тему «Культурна різноманітність».</i>	2
Знати: процес зміни пріоритетів бізнесу в умовах глобальної пандемії, орієнтацію на соціальний бізнес та ідеї Нового Гуманізму, етику карантину. Вміти: аналізувати погляди науковців, бізнесменів, державних та громадських діячів в дискусіях щодо подальшого розвитку суспільства та бізнесу, застосовувати етику поведінки в умовах карантину в діловій взаємодії з всіма групами стейкхолдерів.	Тема 10. Етика бізнесу в умовах глобальних викликів.	16
	Бінарна лекція №17. План лекції: 1. Зміна пріоритетів в умовах світової пандемії. 2. Дискусії науковців, бізнесменів, громадських діячів щодо подальшого розвитку суспільства та бізнесу. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 – 5. Додатковий: 6, 9, 20, 21, 30, 32.. Інтернет-ресурси: 35, 42, 45, 47, 51.	2
	Самостійна робота студентів. 1. Вивчити лекційні матеріали, проаналізувати рекомендовану літературу та підготуватися до комплексної контрольної роботи за всіма темами дисципліни. 2. <i>Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Володіння навичками ділової взаємодії: власні теоретичні та практичні здобутки у практиці вивчення дисципліни «Етика бізнесу».</i>	12
	Практичне заняття №17. Підсумкове заняття. План заняття: Комплексна контрольна робота за темами 1 - 10.	2
Разом		180
Підсумковий контроль - екзамен		

**курсив – визначено інтерактивні форми роботи.*

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Радченко С.Г. Етика бізнесу. Навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-е вид., переробл. і допов. – Київ: КНТЕУ, 2014. – 396 с.
2. Алексіна Т.А. Ділова етика: навч. посіб./Т.А. Алексіна. - [Ел. Рес.] – режим дост.: https://studcom.ua.>dilova_etika.
3. Берсуцький А.Я. Етика і культура бізнесу та психологія ділових відносин: навч.посіб./ А.Я. Берсуцький, С.М. Жуков. – Донецьк: Дон УЕП, 2014. – 372 с.
4. Грищенко Т.Б. Етика ділового спілкування: навч.посіб./Т.Б. Грищенко, С.П. Грищенко, Т.Д. Іщенко та ін. – К.: ЦУЛ, 2019. – 344с.
5. Лихолат С.М. Етика бізнесу: навч. посіб. / С.М. Лихолат, І.Б. Гапій. – Київ: Знання, 2013.– 367 с.

Додатковий

6. Битов В.П. Етика бізнесу в сучасному підприємстві./ В.П. Битов- [Ел. Рес.] – режим дост.: nbuv.gov.ua>j-pdf>ecfor_
7. Балатан В.П. Професійна етика: навч.посіб. /В.П. Балатан, Л.В. Гуцаленко, Н.Г Здирко. – К.: ЦУЛ, 2017. – 252 с.
8. Герет Т.М. Етика бізнесу./ Т.М. Герет, Р.Дж. Клоноскі - [Ел. Рес.] – режим дост.:<https://mkrytyra.com.>etyka-biznesu>.
9. Грищук В.К. Соціальна відповідальність бізнесу: навч.посіб. /В.К. Грищук. – Львів: ЛДУВС. 2012. – 152 с.
10. Де Джодж Ричард Т. Деловаяэтика / пер. с англ. Де Джодж Ричард Т. –[Ел. Рес.] – режим дост.:<www.tnu.in.ua>books>entry-1597507>.
12. Джентилин Д. Этика бизнеса. Психологическое расследование корпоративных скандалов. / пер. с англ. Д.Джентилин- [Ел. Рес.] – режим дост.:<https://www.yakaboo.ua>jetika-biznesa>
13. Етика ділових відносин: навч. посіб. /О.Й. Лесько, М.Д Прищак, О.Б. Залюбовська та ін. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 309 с.
14. Захарчин Г.М. Основи підприємництва: культура, технологія, відповідальність: навч. посіб. /Г.М. Захарчин, О.В. Юринець. – К.: Знання, 2011. – 254 с.
15. КлеммерДж. Каксоздатькоманду победителей. Корпоративная культура, система мотивации и вечные принципы успеха, которые исповедуют 100 самых эффективных и прибыльных компаний в мире. Пер. с англ. / Дж. Клеммер. — [Ел. Рес.] – режим дост.:<https://books.google.com>books>about>
16. Колот В.М. Підприємство: організація, ефективність, бізнес-культура: навч.посіб./ В.М. Колот, І.М. Репіна, О.В. Щербіна. – 3-те вид, без змін. – К.: КНЕУ, 2010. – 444 с.
17. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування./ О.В. Кубрак. – К.: Університетська книга, 2019. – 222 с.
18. Кришемінська Л.Д. Етика ділових відносин у торгівлі: Підручник./ Л.Д. Кришемінська. 2-ге вид., допов., перероб. — [Ел. Рес.] – режим дост.:<libtomcat.knute/edu.ua.>DokDescription>.
19. Лігоненко Л.О. Підприємництво і бізнес-культура: підручник./ Л.О. Лігоненко, Г.Л. Піратовський, І.В. Малоштан. – К.: КНТЕУ, 2011. – 508с.
20. Лучко М.Л. Етика бізнеса – фактор успеха. / М.Л. Лучко –[Ел. Рес.] – режим дост.: listinglibrary.at.ua>ethika_biznesu.
21. Мацусита К., Философияменеджмента./ К. Мацусита . — [Ел. Рес.] – режим дост.:<https://www.yakaboo.ua>filosofsja-men>.
22. Мазараки А.А. Торговля: история, цивилизация, мораль. А.А. Мазараки – К.: Книга, 2010. – 624 с.
23. Моральний вимір економіки: соціальна відповідальність бізнесу та економічна ефективність. / За ред. Г.Ф. Хоружого. – Київ: УБС НБУ, 2009. – 255 с.

24. Монахов Г.А. *Искусствовый преуспевающим*. Г.А. Монахов. – Київ: Феникс, 2007. – 568 с.
25. Савельєв В.П. Етика: навч. посіб./В.П. Савельєв, Л.А. Пінда. 2-ге вид., випр. – Львів: Магнолія, 2017. – 279 с.
26. Пентелюк М.І. *Ділове спілкування та культура мовлення: Навч. посіб./ М.І. Пентелюк, І.І. Маруніч, І.В. Гайдєнко*. – К.: Центр навч. літ. – 2019. – 224 с.
27. Погорєлова Т.О. *Забезпечення етичної поведінки на українських підприємствах./ Т.О. Погорєлова, К.Д. Боброва*. // *Вісник НТУ «ХПІ»*. - № 20(1296). – 2018. – с.41 – 44.
28. Радченко С.Г. *Етика бізнесу. Практикум: Навч. посіб.* / С.Г. Радченко – Київ: КНТЕУ, 2009. – 192с.
29. Тиліпська Р.Б. Етика бізнесу в умовах євроінтеграції. / Р.Б. Тиліпська. Х.С. Передало, О.В. Муқан.// *Вісник нац. Універ. «Львівська політехніка»*: зб. наук. праць № 858. – Львів. - 2016. – с. 132 -139.
30. Фукуяма Ф. Довіра: Соціальні добродії і шлях до розквіту./ пер. з англ.Ф.Фукуяма [Ел.Рес.]–<https://pidru4niki.com/философия/fren>.
31. Шаповал В.М. *Вплив релігії на формування ділової етики.* /В.М. Шаповал.// *Теоретичні та прикладні питання економіки*. – Вип. 22. – 2010. – с. 87 – 99.
32. Чугаєнко Ю.О. *Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет.* Навч.посіб./ Ю.О. Чугаєнко. – К.: Нац. Акад.України, 2011.- 164 с.
33. ЯгерДж. *Деловой протокол: стратегия личного успеха* / Пер. с англ. – 2-е изд.перераб. Дж.Ягер - Ел.Рес.]–режим дост.: [www.tnu.ua.>study>books>owner](http://www.tnu.ua/study/books/owner)

Інтернет-ресурси

34. Європейська мережа економічної етики (EBEN). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.eben.org
35. Інститут глобальної етики (Institute for Global Ethics). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.globalethics.org
36. Сайт КСВ (Корпоративна соціальна відповідальність). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://csr.info/csr>
37. Сайт по спонсорству, благодійності, меценатству. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ufb.org.ua>
38. Міжнародний форум лідерів Принця Уельського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.iblf.org
39. Етична корпорація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.ethicalcorp.org.
40. Етикет. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://etyket.org.ua>
41. Ділова етика: службові відносини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://posada.com.ua/useful/employer/7/237/>
42. Всеукраїнська мережаДоброчесності та Комплаєнсу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://unic.org.ua>
43. Ділова етика, основні поняттяhttp://101.com.ua/glossary/delovaja_etika_mened_223.html
44. Ділова етика, категорії внутрішньої досконалості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.koryazhma.ru/articles/etiket/work.asp>
45. Етика бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.refine.org.ua/pageid-3071-1.html>
46. UnitedNationsGlobalCompact. Офіційний сайт ООН. Дев'ять принципів ООН для багатонаціональних та транснаціональних компаній. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.unglobalcompact.org>
47. Розділ офіційного сайту ЕС, присвячений корпоративній соціальній відповідальності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.europa.eu.int/com/trade/miti.oecd.htm>

48. Офіційний сайт Всесвітнього банку, повні тексти різних кодексів етичної поведінки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org/ethics
49. Глобальні принципи Леона Саллівана. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalsullivanprinciples.org>
50. Сайт ініціативи глобальної звітності компаній перед суспільством. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalreporting.org>
51. Ф.Фукуяма про Україну та її майбутнє. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.ukrinform/ua>2741486](http://www.ukrinform.ua>2741486)

**курсив – визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці КНТЕУ.*